

A DUNA-VIDÉK TÉRSÉGÉNEK ÁTALAKULÁSA A KR. E. 2. ÉVEZRED KÖZEPÉN Nemzetközi konferencia Budapesten a középső és késő bronzkor fordulójának legújabb kutatási eredményeiről

FÜLÖP KRISTÓF¹ – SZABÓ NÓRA² – KULCSÁR GABRIELLA³
Magyar Régészet 15. évf. (2026) 1. szám, pp. 82–85.

2026. április 22–24-e között Budapesten került megrendezésre az „A Word in Motion. Between Tradition and Transformation in the Tumulus Culture along the Danube” című nemzetközi régészeti konferencia. Az alapötlet a 2024 óta formálódó, fiatal kutatókat magába foglaló Halomsíros-kutatócsoport köréből indult útjára és a nagy nemzetközi érdeklődésre tekintettel az eredetileg tervezett egynapos műhelybeszélgetés helyett háromnapos nemzetközi konferencia keretében valósult meg. A fő cél az volt, hogy a legújabb leletanyagok, módszerek és eredmények bemutatása által hiánypótló módon megrajzolja a Kr. e. 2. évezred közepének regionális körképét, összegezze a kutatás múltbéli eredményeit, áttekintse jelenének útjait, és lehetőség szerint kijelölje a jövőbeli kutatási irányokat.

Kulcsszavak: bronzkor, halomsíros kultúra, nemzetközi konferencia, Budapest

A KONFERENCIA KÖZPONTI TÉMÁJA

Az *A Word in Motion. Between Tradition and Transformation in the Tumulus Culture along the Danube* című háromnapos nemzetközi konferencia középpontjában a Kárpát-medencében és a környező Duna-menti területeken a Kr. e. 2. évezred közepén megfigyelhető széles körű változások álltak (1. kép). A halomsíros kultúra közel 300 éves időszaka (Kr. e. 1600/1500–1300/1200) olyan, a konferencia címe által is megfogalmazott változó világot takar, amely az egykori közösségek életének szinte minden területén megmutatkozik. Megváltoztak a mindennapokat befolyásoló klimatikus viszonyok, átalakult ember és táj kapcsolata, a települések pozíciója és funkciója, élet és halál viszonya, valamint a tárgyakon keresztül kirajzolódó lokális és regionális kapcsolatrendszer is. Ebben az összetett folyamatban – akárcsak napjainkban – egyszerre van jelen és áll folyamatos kölcsönhatásban tradíció és innováció, elutasítás és adaptáció, lokalitás és mobilitás.

A korszakot illetően a kutatás az elmúlt évtizedekben számos kérdést tisztázott, ám az ugrászerűen megnövekedő leletanyagnak, a legújabb módszereknek, valamint a multidiszciplináris kutatási projektek célzott vizsgálatainak köszönhetően számos új kérdés merült fel. A konferencia így egy

1. kép: A konferencia nyomtatásban megjelent [absztraktkötete](#) (logó: Morovián Luca, borítóterv: Szabó Nóra)

¹ ELTE HTK Régészeti Kutatóintézet / MTA–ELTE HTK Lendület Bázis Kutatócsoport, Budapest; e-mail: fulop.kristof@htk.elte.hu

² ELTE HTK Régészeti Kutatóintézet / MTA–ELTE HTK Lendület Bázis Kutatócsoport, Budapest; e-mail: szabo.nora@htk.elte.hu

³ ELTE HTK Régészeti Kutatóintézet / MTA–ELTE HTK Lendület Bázis Kutatócsoport, Budapest; e-mail: kulcsar.gabriella@htk.elte.hu

Fülöp Kristóf et al. • A Duna-vidék térségének átalakulása a Kr. e. 2. évezred közepén

olyan történeti szempontból jelentős időszakot emelt önálló módon a régészeti diskurzus középpontjába, amely rendszerint csak közvetve, az ezt megelőző középső bronzkori ún. tell-kultúrák, illetve az ezt követő késő bronzkori urnamezős időszak viszonylatában kerül tárgyalásra.

Ezekhez a szakmai szempontokhoz igazodva a konferencia tematikája az időn és földrajzi téren túlmenően nem került korlátozásra. Ennek mentén a konferencia öt szekciója öt nagy átfogó téma köré szerveződött:

1. **Kronológia** – Still or shifting? The dynamics of chronology
2. **Nyersanyagok** – How far is near enough?
3. **Települések** – What makes a place worth living?
4. **Tradíció és innováció** – What connects and what divides us?
5. **Temetkezések** – How deep are biographies buried?

Az egyes szekciókat egy-egy külön erre a célra felkért neves kutató bevezető előadása nyitotta meg, akik saját kutatásaik mellett a téma problémaorientált összegzését is adták. Valamennyi szekciót egy 30 perces, pezsgő, a felkért szekcióelnökök vezetésével zajló szakmai diskurzus zárt. A három nap mind földrajzi, mind módszertani szempontból a korszak széles körű és mindenekelőtt hiánypótló összefoglalóját adta. Az előadások átfogó jellegét jól szemlélteti, hogy egyszerre láthattuk a korai, 19. századi kutatások és leletanyagok újraértékelését és a legújabb ásatások eredményeit. Egyes lelőhelyek szisztematikus feldolgozása mellett megismerhettünk jelenleg is futó mikroregionális kutatásokat is. Hallhattuk emberek és közösségek, valamint tárgyak rekonstruált élettörténetét, illetve bepillantást nyerhettünk a legújabb elméleti és módszertani irányokba is.

KUTATÓK TALÁLKOZÁSA BUDAPESTEN

A korszak regionális kutatási és történeti körképének lehető legteljesebb megrajzolása érdekében összesen 11 ország (Ausztria, Csehország, Horvátország, Írország, Lengyelország, Magyarország, Németország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia) 32 kutatóját és kutatócsoportját hívtuk meg a konferenciára (2–3. képek). Ehhez csatlakozott még szabadon meghirdetett formában további 8 poszterjelentkezés, ame-

2. kép: A konferencia résztvevői (fotó: György László)

3. kép: Az 1. szekciót követő szakmai diskurzus (fotó: György László)

lyek szerzői rendhagyó módon rövid „flash talk”-ok formájában is lehetőséget kaptak eredményeik szóbeli bemutatására az első napi program végén. A poszterek a konferencia teljes ideje alatt megtekinthetőek voltak a kávé- és ebédszüneteknek helyet adó emeleti galérián, ezáltal kézzel fogható közelségbe hozva a szerzőket és érdeklődőket.

A konferencia szakmai aktualitását és sikerességét jól mutatja, hogy a tervezettnél szélesebb körű hazai és nemzetközi érdeklődés mutatkozott, és nagy örömmel a konferencia résztvevőinek száma elérte a 80 főt, köztük szép számmal egyetemi hallgatók is.

A szervezés során fontos szempont volt, hogy a nemzetközi résztvevők mellett a hazai szakmai közösség is megfelelően képviseltesse magát. Kiemelt figyelmet kapott továbbá, hogy a tapasztalt szakemberek mellett fiatal doktoranduszok és posztdoktorok is lehetőséget kapjanak kutatási irányaik, legújabb eredményeik és módszereik bemutatására, hiszen maga a konferencia is fiatal hazai szakemberek kezdeményezésére valósult meg. A személyes találkozás lehetősége és az azt övező szakmai beszélgetések pedig reményeink szerint utat nyithatnak a különböző kutatói szemléletek és módszertani irányok összefonódására, többek között generációkon is átívelő szakmai együttműködések formájában.

A konferencia sikerességét és tudományos jelentőségét jól mutatja, hogy a konferenciát záró kvízzjátékban a résztvevők egyöntetűen a konferencia jövőbeni folytatását és egy összefoglaló tanulmánykötet megjelentetését támogatták (4. kép). Így ez a hazai kezdeményezés a konferencia lezárultával korántsem ér véget.

4. kép: Egyhangú „IGEN” a konferencia jövőbeni folytatása mellett (fotó: György László)

SZERVEZŐK ÉS TÁMOGATÓK

A Halomsíros-kutatócsoport tagjai és a konferencia szervezői Fülöp Kristóf,⁴ Kósa Polett,⁵ Mali Péter,⁶ Mengyán Ákos,⁷ Sánta Gábor,⁴ Szabó Nóra,⁴ Szigeti Anna,⁸ valamint Kiss Viktória⁴ és Kulcsár Gabriella⁴ voltak (5. kép).

A konferencia az [ELTE HTK Régészeti Kutatóintézet](#), az [MTA–ELTE HTK Lendület Bázis Kutatócsoport](#) szervezésében, a [Nemzeti Kulturális Alap](#) támogatásával (NKA 503108/01463) valósult meg. Az együttműködő partnerek a [HUN-REN ATOMKI](#), [Isotoptech Zrt.](#), [SZTE BTK Régészeti Tanszék](#), [MNMKK MNM Nemzeti Régészeti Intézet](#) (2026. április 1-től Régészeti Tár és Archeometriai Labor), [Miskolci Egyetem](#), [Nyersanyag-kutató Földtudományi Intézet](#) voltak.

A konferencia teljes programja, illetve nyomtatásban az Archaeolingua Kiadó gondozásában megjelent [absztraktkötete](#) és poszterei, valamint az eseményről készült fotók elérhetőek a konferencia angol nyelvű [honlapján](#).

5. kép: A konferenciát megálmodó és szervező csapat, a „Halomsíros-kutatócsoport/Tumulus Research Group”
(fotó: György László)

MTA-ELTE HTK Lendület
"Momentum" BASES
Research Group

ELTE | RCH
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

National
Cultural
Fund
of Hungary

Isotoptech Zrt.

atomki.
RESEARCH

Hungarian National Museum
Public Collections Centre

NATIONAL
INSTITUTE OF
ARCHAEOLOGY

⁴ ELTE HTK Régészeti Kutatóintézet / MTA–ELTE HTK Lendület Bázis Kutatócsoport

⁵ MNMKK Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet (2026. április 1-től Régészeti Tár)

⁶ Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály

⁷ MNMKK Magyar Nemzeti Múzeum Nemzeti Régészeti Intézet (2026. április 1-től Archeometriai Labor) / Miskolci Egyetem, Nyersanyagkutató Földtudományi Intézet

⁸ HUN-REN ATOMKI / Isotoptech Zrt. / SZTE BTK Régészeti Tanszék